de ovend

7e jaorgang no. 3

de Ovend

zeuvende jaorgaank no. 3 juni 1979

"De Ovend" is dé Stellingwarver culturele uutgifte, mit de naodrok op Stellingwarver schrieveri'je, taelkunde, volkskunde en historie. "De Ovend" wodt uutgeven deur de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, en verschient ien keer in de twie maonden.

Adm. Johan Veenstra, Binderweg 3, Ni'jhooltpae, till. (05610) 8252
Red. Henk Bloemhoff, Boverweg 15A, Ni'jberkoop, till. (05163) 371, of: (050) 120154
Bureau-red.: Pieter Jonker, bureau Stichting Stellingwarver Schrieversronte, Meulehoeve, Bongheer 1, Postbusse 138, 8430 AC Oosterwoolde, till. (05160) 4533
Tikwark: Henk Kroese, Oosterwoolde.

Vekaansietied

We zitten al weer midden in de zommer van 1979. Van 16 tot en mit 27 juli is et bureau van de Schrieversronte alliend morgens van acht tot twelven eupen en allienig dan tillefonisch beriekber.
En wi'j zeggen netuurlik mit Jouk in zien gedicht Vekaansie:

"As de laeste gulden vot is
Blift de miening tot besluut:
Jammer, dat et mar zo kot is!
Want... hóe rust ie now weer uut?"

Alle lezers weensken we een hiele plezierige vekaansietied!

Red./Bureau Stellingwarver Schrieversronte

Et Stellingwarfs Woordeboek

As disse Ovend bi'j jim thuus komt, woordeboekmitwarkers, bin de kaorties veur juli en augustus d'r ok al weer. Zo aj'm wel weten bestaot et wark veur die maonden uut et invullen van mar ien pakkien kaorties. Behalven veur die groepen, die nog inkelde lichtings aachter liggen. Mar dat bin mar een peer groepen, en et gaot dan ok nog mar om een peer lichtings. Wie wet, kan elk dörp mit september weer "bi'j" wezen! Mit et versturen van De Ovend naor inkelde woordeboekmitwarkers bin bliekber een peer fouten maekt. As d'r nog meer meensken van de zeuvende jaorgaank no. 1 gien exemplaor kregen hebben, willen die dat dan even an et kantoor van de Schrieversronte in Oosterwoolde deurgeven of et effen op een briefien zetten en dat bi'j de woordeboekkaorties in doen? En dan wo'k nog es wiezen op de reize naor Twente op 25 augustus die disse keer ok eupen staot veur woordeboekmitwarkers die gien lid binnen van de Schrieversronte. Zie de brief over die reize; die is mit disse Ovend verstuurd. En dan now weer wat "grepen" uut et woordeboekwark.

hoed

Dit woord wodt haost deur iederiene mit een lange oe uutspreuken dee mi'j (ok uut de kaorties) blieken. Alhoewel de riegel zegswiezen mit hoed niet zo groot is as mit pattie ere woorden, toch leverde mien vraoge naor uutdrokkings nogal wat op. "Mit de hoed in de haand koj' deur 't hiele laand" (of een variaosie d'r van; algemien). Behalven disse ok uut et Nederlaans hiel bekende uutdrokking kwammen d'r uut: "Onder ien hoetien speulen" (Dho, Wol), "Iene een vere op 'e hoed stikken" (d.i. priezen, een komplement geven; Op), "Je een hoetien schrikken" (Np, Olae-Nlae), "Onder een hoetien te vangen wezen" (Niet veul in te brengen hebben, gedwee wezen) (Olae-Nlae), "Niet onder ien hoed te vangen wezen" (zokken bin je altied te slim of, ongeveer as: veur ien gat niet te vangen wezen). (Nbk) "Daor zoj' de hoed veur ofnemen" (Diz, Np), "Argens gien

hoge hoed van op hebben" (Niet veule van verwaachten) (Np), "Een man mit een hoed
Doet et overal goed." (Mun)
"Hoed, waor is de man?" (van klein kereltien mit de hoed op). (Diz). Bdie schrift: "Wie vroeger 'n hoed op hadde, wodde wel vraogd: Heb ie de hond dood? (Want ie hebben 't hokke op 'e kop!)"

Et gaot bi'j et beantwoorden van vraogen naor de uutdrokkings meerstal zo, dat niet alles wat de meensken in een groep weten, d'r ok uutkomt. Dat is ok haost niet te doen, en et feit dat d'r meer groepen over daenken, stelt oons en de meerste mitwarkers ok wel gerust. Want zo mit mekeer van een hiel gebied koj' toch wel een hiel aende. Allienig kuj' dan niet percies weten, welke uutdrokking now ok inderdaod in dat en dat plak veurkomt. Dit bezwaor ontkoj' haost niet an; naovraog levert netuurlik wel wat op. 't Vaasteleggen, én et weten waor as dat weg komt, is liekewel in 't eerst-an voldoende. Een raod in 't algemien is nog wel, dat zo gauw d'r mit een uutdrokking - naor et oordiel van de leden van de groep - wat appats is, of dat de betekenis veur een aander wel es wat ondudelik wezen kan, zoks even wat naoder uutlegd wodt.

uuthoetelen

Dit woord, da'k 't eerst vun in losse antekenings van Bergveld, komt op mar weinig plakken veur, en in sommige plakken wodt et dan nog mar weinig bruukt. Et wil zeggen: iene de maantel uutvegen, iene goed de waorhied zeggen.
Ik kreeg o.e. disse zinnen:
"Ze hebben him goed uuthoeteld! (of: uuthotteld)" (Nbk), "I'j moe'n mi'j niet zo uuthoetelen, daor kan 'k niet tegen" (Dhau), "Die was zo kwaod op oons, dat hi'j oons reer uuthoetelde" (Bu), "Hool toch es op, op mekeer omme te hoetelen" (Ma), Np geft uuthoetelen èn uuthottelen.
Et woord hoetelen (en de vorm hoedelen) komt ok in et Nederlaans veur (zie et Woordenboek der Nederlandsche Taal 828-829), mar niet hielemaol in de betekenis zoas die hier-

boven bliekt. De betekenis die d'r in 't Nederlaans et dichtste bi'j staot, is: "Iemand hinderen, kwellen, plagen (handtastelijk of met woorden)". Ok in et Drents komt et woord veur, mar dan in nog meer betekenissen as bi'j oons.

boers

Een betien extra beni'jd was ik wel doe 'k dit woord opvreug. Bergveld bruukte dit woord ooit wel es in zien riempies of verhaelties, en dan wodde bedoeld: Stellingwarfs. Vanzels was dat niet bedoeld om negatief te doen. In et oostelik pat van Oost-Stellingwarf wodt d'r o.e. mit bedoeld de tael van de oorspronkelike boerebevolking, in tegenstelling mit die van de meensken die in 't vene warkten: die praotten nogal vaeke Fries.
Allienig Dhau en Nbk geven now dudelik "boers kan Stellingwarfs betekenen" op: "Stellingwarfs praoten is boers praoten". Pe-Dbl geft behalven "boers kleed" en "boers in de menieren" ok op: "boers praoten", waor meer algemien dialekt, plat, of lomp praoten mit bedoeld is. De aandere dörpen geven boers op: roeg in de praot, stief in de kleren, onbeschoft, lomp, onbehulpen: "Die man was nogal wat boers in zien optreden" (Op), "Die man die ziet d'r boers uut" (Nt), "Ze kun heur zo boers anstellen" (Mun), "Ze komt wat boers over" (= niet zo vlot in 't ankommen)" (Dho), "Die zit d'r de hiele aovend mar boers bi'j" (Stegg), "Die man was wat een boerse kerel" (Wol).
Een betien minder daelezetterig, meer i.v.m. de betekenis ienvooldig, onopgesmukt, wat oolderwets, ("simpel" zegt Db) is de betekenis van boers in de volgende zinnen: "De maegies van de boeren weren vroeger vaeke wel wat boers in de kleren" (Obk), "Hi'j doet wat boers an; een boers uterlik" (Bdie).

Veldnaeme-kemmissie

Zoas pattie lezers van De Ovend die op Stellingwarf abonneerd binnen lestdaegs al lezen kund hebben, is nao een hiele poze van bi'jmekeer geren, opni'j naovraogen, schif-

ten en odderen deur Johan Veenstra en de woordeboekmeensken van Ni'jhooltpae, een zo goed as volledige verzaemeling van veldnaemen uut dat dörp ontstaon. Daorbi'j het de heer Sent Oosterhof wel de veurnaemste "bron" west. Een fielsetaosie weerd, now et wark klaor is. Dit vaasteleggen van veldnaemen kuj' rustig zien as een soort verlengstokkien van et woordeboekwark: et gaot hier ok om oolde woorden, naemen dan, die vaastelegd wodden en in een soort van studie verschienen moeten, dat elk ze onder ogen kriegen kan. Om dat laeste veural het Philo de Bruijn de gegevens uut Ni'jhooltpae in een artikel in Driemaandelijkse Bladen zet, mit verklaorings en zo wat henne d'r bi'j. Ze het d'r ok gegevens uut et kadaster in verwarkt. D'r weren meer meensken die zoks veur heur dörp doen wollen, dat daoromme is d'r now een veldnaeme-kemmissie vormd, daor de organiserende personen uut een dörp (daor d'r belangstelling veur is) in zitten. De groep is eerst begonnen mit de heer L. Annema (Berkoop), Theo v.d. Bles (Steggerde), Geert Lantinga (Wolvege), Philo de Bruijn en Henk Bloemhoff. De veldnaemen van Ni'jberkoop weren al bi'j mekeer brocht deur vrouw Z. Kuiters-Keizer en vrouw A. Bloemhoff-Seinstra, die now deurgaon mit Tronde die kaanten op. De heer Annema in Berkoop kreeg veur zien dörp al steun van de heren M. Bergsma en A. Lukkes uut dat plak. Et doel van de groep is anwiezigings en richtlijnen geven (daorveur bin een peer stencils maekt) en coördineren (zorgen dat d'r gien wark gebeurt dat ooit al daon is; risseltaoten bespreken). De meniere van warken is ongeveer as die van et Nedersaksisch Instituut. Daor gaon we now en dan ok te raode. Dat Instituut het d'r uteraord ok belang bi'j dat de gegevens op een zo verantwoord meugelike meniere vaaste kommen te liggen. De groep wil niet drekt teveul huj op 'e vörke kriegen, dat daoromme wodt hiel veurzichtig begonnen mit Hooltpae, Steggerde en Berkoop. Wie interesse het hoe de groep warkt, kan een stencil d'r over bestellen bi'j et kantoor van de Schrieversronte.

Henk Bloemhoff

Geliek en/of ongeliek

As kiender gongen wi'j naor karke
In 't dörp dat greensde an oonzend
Niet dat bi'j oons gien karke was,
'k Heur nog et luden van de broonzen

Klokken, mit heur held're klaank
Dan was et negen of ien ure
Of d'r was iene overleden;
Dan kon dat luden lange duren.

As 't jong of oold was kon ie heuren
An 't kleppen van de klokken
Soms driemaol om et karkhof henne
Allemaol zwatte pakken en zwatte rokken.

Kiender genoeg om oons henne
En speulen is zo oold as de tied,
Die van de winkel over de dieke
Die mochten zaoterdags niet.

't Was veur heur Sabbath, en hi'j
Was Priester in eigen huus,
De kiender kwammen niet van 't arf
Zi'j-bleven die dag thvus.

Die jongen van de doomnee
Die weren ok niet min
De iene was graeg bi'j de boer
Dan hadd' hi'j 't naor zien zin.

Doe mossen zi'j weer verhuzen
Mar Anton leut oons weten
Mit brief en kaortien van 't ni'je plak:
Hi'j was oons niet vergeten.

Een Roomse buurman was d'r ok,
Zien karke was een aende vot,

Mit peerd en brik naor d'oolde stad
Hi'j gong steevast, 't duurde lang of kot.

In kienderogen was 't een aende
Mar wi'j leupen toch een keer zo wied
Dat we veur de karkedeuren
Pastoor heurden mit gebed en lied

Zingend praoten, dat vunnen wi'j vremd
Mar 't boeide je, krek as die keer
Doe ik mit mocht, mit oonze meid
Hoe w'er kwammen, weet ik niet meer.

't Was de vri'je Gemiente, en de ienvoold
Die trof je daor te meer
Gien orgel, noch een preekstoel
Wel zingen tot Gods eer.

We leupen nog een karke veurbi'j
Ok zonder doomnee
De schoemaeker, oonze aachterbuurman
Was zundags doomnee in spé

Ien keer doe wol de geite mit
En ze weren al niet vroeg
De deure los, mekke in 'e gang
Buurvrouw zee: zo is 't genoeg

De man zien honorarium
Is vast niet veule west
Mar hi'j dreug wel et zwatte pak
De hoge hoed dee de rest.

En buren, lid van d' S.D.A.P.
Die zaggen 't locht ok gloren
As d'r een grote mieting was;
De drank leut doe ok sporen.

In 't Trefpunt kwammen Tempelieren
En buurvrouw kreeg weer hoop

Heur kiender zag ze graeg daorbi'j
As lid van de blauwe knoop.

Nog iene buurman was d'r dan
Die zundags gong te preken
Ni'j Apostolische Gemiente
Wat een jaoren bin verstreken.

En veule is 't nog niet veraanderd
Meensken bin now ien keer ongeliek
Hoe meer aj' daenken: 'k hebbe geliek
Hej' al weer ongeliek

Bouwstienen bin ongeliek
Mar 't wodt een goed gebouw
As ieder mit liefde warkt
En gelooft in Bouwmeesters trouw.

G. de Boer-Romkema

(speulde in 't westen van West-Stellingwarf, zoe'n zestig jaor leden)

Een boerejoongien in de stad

Fokke was een boerejoongien en hadde de grote stad nog nooit zien. Toch zol et es wezen want een grotere breur die al trouwd was woonde in Amsterdam as postbode en had schreven an him dat hi'j in de vekaansie wel es kommen kon. Hi'j was now al dattien jaor en kon de reize best allienig maeken: naor De Lemmer fietsen en dan mit de naachtboot.

Zo was d'r dan een daotum ofspreuken en hi'j teug die grote dag d'r op uut en kwam in de aovend in De Lemmer an. De boot lag al klaor. Ie konnen eerste en twiede klas reizen en 't leek him zo toe dat et mar twiede klas wodden mos, want daor was ok meziek en in de eerste klasse niet. Alderhaande meensken weren in de boot en ok nog een peer bekenden die naor de bollestreken gongen om daor in de

bollen te warken.

't Was schiemeraovend doe ze vertrokken. Op de hoolten baanken koj' wat liggen te slaopen. Fokke dommelde wat in en vuulde een reer gevuul op kommen in zien boek. Hi'j wodde zeeziek! Vlogge maekte hi'j dat hi'j op dek kwam en spi'jde as een reiger. Van iene van de arbeiders kreeg hi'j een stokkien zooltene peerdewost en doe knapte hi'j weer wat op.

Al vroeg in de morgen legde de boot an in Amsterdam en ja heur, daor was zien breur die him vrundelik en monter opwaachtte. Zien breur woonde over 't IJ dat ze mossen mit de pont nog over veren. Al gauw weren ze d'r over en doe nog mit de electrische tram. Dan nog een aentien lopen en doe weren ze d'r. De koffie ston al klaor en 't was ien en al hattelikhied zo hi'j ontvongen wodde. Ja, hier was et wel wat aanders as op de boerkeri'je. De eerste dag was gauw omme en Fokke hadde van alles te vertellen: over et huus en 't vee en veural de hiemhond Turk. 't Zol een volle weke wodden en ze nammen Fokke overal mit henne. Naor de Bi'jekörf en de Dam en 't grote postkantoor en ze gongen naor 't museum te kieken. Ok hadden zien breur en de vrouw een abonnement op 'e schouwburg en zo gongen ze mit zien drienend daor ok een keer henne.

't Joongien geneut zichtber, mar tegen de laeste twie daegen begon d'r wat te veraandren mit him. Hi'j wodde wat stille en doe zien breur zien vrouw es een keer vreug: "Wat is d'r, Fokke?" kwammen d'r een peer waeterlaners veur de dag en 't goelen ston him naoder as 't lachen. Hi'j zee: "Ik verlang naor huus en naor Turk de hond en de stilte en mien doeven." "Ja," zee de vrouw doe, "ik hadde wat deur mien jonge, mar hool je flink want et is now mar een peer daegen meer en dan kuj' naor huus toe." Fokke veegde de traonen of en keek weer helder.

Zo gong et weer op de laeste dag op huus an en wat was et joongien doe weer bliede. Hi'j hadde de grote stad zien en schepte een stok op en zee niet tegen zien mem dat hi'j zo staepel onwennig west was in de laeste peer daegen. De hond was ok bliede en zo was et leven weer goed. Ja, beter as in de stad bi'j zien breur.

Wube Lamers van de Kuunderwal

Waor kuj' oonze boeken kopen

De firma's in Stellingwarf:

Boekwinkel De Jong, Vaort ZZ 35c, Appelsche.
Kromkamp, Oosterwooldseweg 11, Berkoop.
De Vrij, Builerweg 91, Buil.
Boekwinkel Deddens, Heufdweg Boven 13, Haulerwiek.
Van der Bosch, Brink 6, Makkinge.
Siegersma, Heufdweg 222, Ni'jhooltpae.
Boekwinkel Fahrenholt, Noordwoolde.
Boekwinkel Bahnmüller, 't Oost 24, Oosterwoolde.
Schippers, Grindweg 278, Scharpenzeel.
Boekwinkel Plaatsman, Van Harenstraote 32, Wolvege.
Boekwinkel Taconis, Heufdstraote West 10, Wolvege.
Boekwinkel Zwikstra, Heufdstraote Oost 28, Wolvege.

De firma's buten Stellingwarf:

Boekwinkel Iwema, Gedempte Singel 11, Assen.
Boekwinkel Van der Kuijl, Kruusstraote 16-18-20, Assen.
Boekwinkel A.J. Osinga B.V., Maatstraote 13, Bolsward.
Boekwinkel De Groot, Zuudkade 3, Drachten.
Boekwinkel Bruna, Herestraote 99, Grunningen.
Boekwinkel Scholtens & Zoon N.V., Grote Maat 43-44, Grunningen.
Boekwinkel Singeliers, Visserstraote 19A, Grunningen.
Boekwinkel Stabo/All-Round B.V., Oosterweg 68, Grunningen.
Boekwinkel De Terp, Van Swietenstraote 10, Liwwadden.
Boekwinkel De Tille, Ruterskertier 173, Liwwadden.
Boekwinkel Van de Velde, Ni'jestad 90, Liwwadden.
Boekwinkel Binnert Overdiep, Dracht 60, 't Vene.
Boekwinkel Sevensma, Vleismaat 8, 't Vene.
Boekwinkel Kerkvoorde & Hollander, Gasthuusstraote 23, Stienwiek.

De Meulehoeve

As disse Ovend bi'j jim in de busse roegelt dan is de "verhuzing" en uutbreiding van oons kantoor aachter de rogge. An now toe hadden wi'j de beschikking over ien kantoorruumte in 'e Meulehoeve in Oosterwoolde. Mar mit ingang van 1 juli 1979 hebben wi'j de veurste ruumte d'r ok bi'j kregen. Et kantoor is now naor veuren brocht en die ruumte kan ok bruukt wodden as "vergeerderzaeltien". De aachterste ruumte is now inricht veur et documentaosiecentrum. De braandvri'je kaasten en de kaortebakken bin daor bleven. D'r is een taofeltien en een stoel, waor aj' rustig wat lezen of studeren kunnen. Ok kun meensken daor es rustig praoten en overleggen. Donderdagsmiddags van 2-4 ure is de ruumte niet beschikber vanwege et spreekure van de bureauhoolder.

De Meulehoeve is neffens een opschrift op de gevel 251 jaor oold. De leeftied brengt mit him mit dat de Meulehoeve wat minder wodt. De gemiente lopt al een hiele tied mit verbouwplannen omme, mar d'r is nog gien besluut neumen. Mocht de verbouwinge toch deur gaon dan zuwwe wel tiedelik naor een aander onderkommen moeten, mar zoveer is et nog niet. We bin in alle geval bliede mit disse eerste ruumte-uutbreiding.

Van Vrouw J. Hoogenberg kregen wi'j een briefien mit de volgende inhoold over de omgeving van de Meulehoeve. "Wi'j nuumden et de Meule-polle en dat zeg ik d'r now nog tegen. Wi'j mossen d'r vroeger langes naor schoele. Doe was d'r een pad tussendeur, want an de aandere kaante ston nog een oold husien daor woonde Meeltien in, en daorveur woonde d'r geleuf ik een Henderk Duun. Hoe Meeltien veerder hiette heb ik nooit weten. Daor mossen wi'j langes om van Venekoten naor Oosterwoolde te kommen. An de kaant van et huus ston een hoolten pompe. Daor gongen wi'j vaeke an om drinken. Laeter is dat pad d'r weg kommen. De boer wol et niet meer lieden, want de weg leup midden deur zien laand. Doe kwam daor een ni'je weg, die kwam zowat uut waor now de Kuunderhof staot. Dus dat was een aende omme. Dat daor weren de meensken uut Venekoten eerst niet over

te spreken. Ze zeden: "D'r bin zoveule lieken langes brocht, dat kun ze nooit verbieden." Dat zeden ze vroeger as d'r zo vaeke een begraffenis langes west hadde, dan konnen ze et niet meer verbieden. Mar et wodde wel verbeuden, mar iederiene gong d'r evengoed langes ok al ston d'r een bottien van "Verboden toegang".

Op een zundagmorgen mos mien ooldste zuster naor dörp. Mar ze kwam goelende weeromme, en zee tegen Heit dat de massesees in de bos laggen. Now, Heit zee: "Now moej' d'r langes, want dan kriegen wi'j perses en dan zullen wi'j wel es zien wie geliek kriegen." Now, mien zuster d'r weer langes, doodsbenauwd veur de massesees vanzels. Ze hullen heur an en vreugen wie ze was en hoe ze hiette en zo en wanneer ze geboren was. Now doe zee ze niks. Ze hullen mar an, mar ze zee niks, ze wus et niet. Doe zeden de massesees weer: "Of ben je niet geboren." Ze zee: "Nee". Dat had ze niet eerder heurd daj' geboren wodden. Wi'j zeden altied: "Die of die het een poppien kregen." Et is een rechtzaeke wodden. En de boer het et wunnen. Et pad mos daor weg. D'r wodde een grote sloot greven an de kaant van Venekoten. Mar wi'j hebben d'r nog lange langes lopen; eerst kieken of d'r iene aachter de bos zat. Wi'j wollen die ni'je weg niet langes want dat was een aende omme. Die weg die hier ongeveer op uutkwam waor now de Kuunderhof staot het altied tot an et laest toe, de Ni'je Weg hieten. Dat ik bin goed thuus op disse hoogten, et was oons schoelepad."

Of et now Meulehoeve of Meulepolle wezen moet, daor wodt nog verschillend over docht. D'r wodt nog een onderzukien insteld, mar zolange blift et veur oons de Meulehoeve.

Pieter Jonker

Bi'j de foto: De Meulehoeve in betere tieden. Disse foto kregen we eerst van de heer L. Gorter (Oosterwoolde) en laeter ok nog van Juffer E. Popping (Drunen).

Dokter Siebe

Griet van Siebe Anne was wat laete an de man raekt. Dat kwam, zo zeden ze altied, omdat ze de kroppe nog al wat hoge had. Mar een ere zee weer, dat et an heur heit lag, die blaosde ok nog al uut een groot gat. Hoe dan ok, Griet mos mittertied wel een keer toehappen as ze nog bi'jslaop hebben wol en in 'e huud wol ze dat ok wel.

Now woonde d'r schuin tegenover heur volk, die boer west weren, een al wat ooldere vent mit zien oolden. Aoldert was al jaoren timmerknecht bi'j dezelde baos. Om zo te zien, was 't niet een kreerze vent; hi'j hadde een peer riekelik grote oren en was wat meispruterig. Mar dat was de buterkaante. Zo ze zeden, had hi'j een best hatte en ok grif wel een aorig speerpottien. En geld was bi'j Griet heur volk slim belangriek, veural bi'j Heit. Et hadde dan ok nog wel hiel wat haelen om 'e klinke had, veur ze 't Heit an 't verstaand kriegen kon, dat Aoldert wel een degelike vent was en oe zo best veur zien oolden. Mittertied gaf Heit him d'r dan ok onder daele. Mem had ok wel es tegen him zegd, dat zi'j ok niet van Griet vargen konnen, dat ze altied bi'j heur thuus bleef, want zo veer was 't haost henne. Ze kwam niet zo vule op 'e lappen en tussen 't jongvolk vuulde ze heur zuver ok al wat onwennig.

En zo kwam et d'r van dat Aoldert en Grietsje mekeer es wat vaeker troffen. Nao een schoffien verkering gavven ze de gebodens an, want waor zollen ze nog langer op waachten. Doe ze trouwden gongen ze eerst in 't kleine ziedkaemertien van Aoldert zien oolde luden wonen. Dat kon best, want mit Aoldert zien volk hoefden ze gien spul, dat weren zokke poerbeste meensken. Naost et husien van de oolde meensken lag een tippien grond. Dat kocht Aoldert en hi'j zette daor veur die tied een kreers husien op. Doe ze daor mittertied introkken kregen ze riekelik vlogge aachter mekeer twie kiender, beide jongen. Ze vunnen dat niet slim, want et jongste was d'r al aorig of bi'j Aoldert. Et gong allegere oe zo best mit heur. De jongen gruuiden hiel verschillend op. De iene, Evert hiette hi'j, was een kleine gloeperd, die altied een hiele protte kam-

meraoden had. De jongste, Siebe, was wat stiekem. Ze konnen beide best leren en Pake verwaachtte dan ok hiel wat van zien kleinzeunen.

Doe de schoelejaoren veurbi'j weren, mos d'r een keuze daon wodden. Evert zee altied: "Ik wil laeter krek as Heit wodden," en dat hul hi'j vol. Hi'j mos dan ok mar naor de ambachtsschoele. Mar Pake vun dat eins wat te min. Altied knecht te wezen, zoas zien schoonzeune, dat leek him mar niks. Aj' Griet in heur hatte kieken konnen, docht ze d'r eins krek liek over, mar zi'j kon et nog wel over slichten, as Siebe dan mar wat aanders wodde; een vak waor as de meensken een betien tegen op keken. As Siebe dan es bi'j zien pake en beppe kwam, heurden zi'j him uut en Pake zee zo al es een keer: "Zoj' gien dokter wodden willen Siebe? Et hoeft om de centeraosie niet over te gaon, want dan is Pake d'r ok nog." Beppe vun dat ok. Stel je veur, heur kleinzeune dokter. Daor zol et dörp van opheuren! Siebe leut him d'r eerst nooit zo bot over uut. Hi'j zol dan nog jaoren studeren moeten. Mar hi'j moch wel van zien oolden. En zo gongen Siebe en Evert morgens elk een kaant uut. Evert op 'e fiets, mit een hiele koppel jongen en Siebe mit de bus. Et weren hiele mooie jaoren veur heur, mit de kammeraoden op en uut en et leren gong mar best.

Et is volop zoemer. Pake Siebe zit veur 't huus en nemt alles es in him op. Wat leit de wereld d'r mooi henne! Veur et husien van Aoldert en Grietsje bluuien de bloemen in alderhaande kleuren. Dan komt Beppe mit een stoel uut huus en gaot naost him zitten.

Daor stopt een auto veur 't huus bi'j Aoldert en Griet. De deuren gaon eupen en d'r wodt een reiswiegien uut haeld. An de aandere kaante roegelt d'r een klein maegien uut die dattelend om de auto henne gaot. Et bin Evert en Klaske. Ze hebben bouwvakvekaansie en kommen een schoffien bi'j Heit en Mem uutvanhuus. As ze Pake en Beppe veur 't huus zien zitten zwaaien ze en roepen: "Wi'j kommen doukies even dag zeggen heur, mar wi'j moe'n evenpies et spul uut de auto in huus brengen." "Wat is 't mooi niet, dat ze zo

vaeke thuus kommen," zegt Beppe dan. Aoldert en Griet kun heur kleinkiender zo ok op zien gruuien. Pake zegt niks. Beppe moet heur hatte lochten en gaot veerder. "Et is al eers as mit Siebe-en-die, daor wo'n we zuver vremd van. Die hebben zo 't schient nooit gien tied veur de oolden, of misschien hebben ze d'r gien belang meer bi'j. En bi'j oons al hielendal niet."

Pake schuukt wat op 'e stoel henne-weer. Beppe daenkt veerder hadde op. "Hi'j zal wel een protte geld verdienen, mar is 't daor goed mit? Et kleine maegien is now aanst al drie vorrels jaor en wi'j hebben et nog mar ien keer zien. Ik hope toch zo, dat ze bi'jkotten es kommen." Dan stoft Pake rimpen in 'e bienen en snauwt heur toe: "Awwe dood gaon, dan kommen ze, mar dan kun ze d'r om mien pat ok wel blieven!"

Dat is Beppe te vule. Goelend bast ze uut: "Siebe, hoe kuj' zoks zeggen, die aarme jonge het et altied lieke drok. Hi'j is dokter en dat wollen wi'j toch ok zo graeg, dat hi'j dat wodde." Dan komt Pake stief naost heur staon, kikt heur an en zegt een betien muuilik: "Ie hebben geliek, vrouw." En Beppe verzucht: "Och, as zi'j mit heur huusholinkien mar gelokkig binnen. Wi'j hebben oonze tied had." En dan schoffelen ze aachter mekeer naor huus in.

Lamkje Hof-De Boer

Antien heur jaordag

Antien wodt vandaege vief jaor. Et zundagse jurkien an, van rose ketoen mit risselties en witte kaanties en de mooie strik in 't haor. Ja, daor kon mar krek een strik in, want ze had nog zoe'n dun en kot prukien, ondaanks dat heur mem d'r geregeld Koko haorwaeter in dee. Dat hiette zoe'n zestig jaor leden et gruuimiddel veur onwillig haor; et glaansde d'r wel mooi van, deur et goed te bosselen, mar 'k leuve dat et niet vule hulpen het, want et is een aarmoedig bossien haor bleven.

Mar Antien was dus jaorig. De iene buurvrouw kwam mit

een tipkladdegien frambozenzuurties anzetten en de ere had een mooi jurkien veur Antien heur poppe maekt. Now, ie kun wel begriepen dat ze daor slim bliede mit was. Et jurkien was rood-ruten goed en mit kaanties ofzet. Doe gong ze bi'j de buurvrouwen langes mit de frambozenzuurties; dat hadde ze al es van de groteren zien. Aj' jaorig weren, moj' trakteren.

Doe 't zelde maegien een klein jaor laeter naor schoele mos, vun heur mem, dat ze een peer maonden van te veuren es naor de kapper mos, want dat aarmoedige bossien haor wol mar niet gruuien ondaanks de Koko-behaneling. 't Haor zol d'r mar es hielemaole of moeten, vun de kapper, misschien wodde et dan wat dikker en langer. Mar Antien had niet veul zin om mit een kael koppien te lopen. Joukien, et dienstmaegien, daor Antien hiel goed mit opschieten kon, zol dan mar mit naor de kapper. 't Gong mit de billewaegen, want fietsen weren d'r doe nog niet zoveule. Bi'j de kapper ankommen mos ze vot mar naor de "salon", en in een grote stoel zitten gaon. Hi'j bun heur een grote witte doek veur en dri'jde him omme naor de taofel op zuuk naor de goeie haorschere. Mar inienend kreeg Antien de schrik weer over heur van dat kaele koppien, dat et aanst wezen zol. Ze scheurde inienend de doek veur weg en vleug uut de stoel en hadde naor de deure en op een draffien naor huus. Ziezo, die daans was ze ontsprongen!

Mar thuuskommen keek heur Mem wel zo reer op, daor was niet op rekend en even laeter kwam Joukien thuus, al zo veralderdeerd. Mar een peer daegen laeter het heur heit heur weten te bepraoten.

As hi'j et now es perberen moch, die haorknipperi'je? Antien was nogal wies mit heur heit en leut him begaon. Ze mos mar op 'e stoel staon gaon, veur de spiegel; dan kon ze zels zien hoe as 't gong. Doe zette heur heit de schere d'r in en zag ze hoe links en rechts heur blonde rechte statties naor beneden kwammen. Mar ze hul heur flink en het niet goeld. Wel vun ze dat ze now net een joongien leek. Wat de kapper niet lokte, kreeg heur heit al veur mekeer!

Antien

Eerst drie bochies

Een daoke vol mit huusloek,
een geute gruun verweerd...
Twie klompen op et straotien,
een wiefien bi'j de heerd.

Een zwatberookte ketel,
een tange en een pook...
De bedstee mit rebatties
en roodbont kussensloop.

Twie koppies zonder oorties,
een glaezen sukerpot...
De spiende mit twie honties
die zit vandaege op slot.

Een geite an de stikke
naost d' oolde piekeloop...
De bluuiende redender
is veur gien goold te koop.

In 't slotien vol mit rusken,
waor 't tilt van klein remoer...
staot fel en wakker 't snoekien
doodstille op 'e loer...

Dat oold vergeten plakkien
leit in de buurte heur,
ie lopen eerst drie broggies
en veerder mar rechtdeur.

Peggy

Daegelikse dinkies (1)

We hebben de locht in west, we mienden dat we de sleur van et ondermaonse mar es verbreken mossen. Een vliegtocht van drie kertier boven Nederlaand. Ik hadde zels al es eerder vleugen mar de vrouw nog niet. Mit de buren hadden we es een keer een praotien over vliegen, heur kiender wollen ok graeg es een keer vliegen, en doe hewwe ofpraot dat we zollen allemaol mit, mien vrouw ok. Dat vul me mit, want ze wol eigenlik nooit. Afijn, wi'j oons opgeven, *f* 80,-- per persoon veuruut betaelen, en dan moej' eigenlik wel mit. Mar de peer weken veur de tied, hadde ze et d'r vaeke over: "Ie hebben et deurdreven, ik hadde eigenlik niet wild."

Doe de dag anbreuken was, kon ze gien hap deur de keel kriegen. Middags half iene in de bus in Wolvege en doe naor Eelde. Toevallig was d'r een kameraploeg van de N.O.S. tillevisie doende om opnaemen te maeken van et vliegveld Eelde. Ik keek mar braof in de kamera, mar et het me niet vule geven. Mien buurman zien hiele huusholing en mien vrouw weren aovens om acht ure in et journaal te zien, mar ikke niet.

Om kwat veur drie de locht in, ik zorgde d'r veur, da'k veur een glassien kwam te zitten, want dan hej' een mooi uutzicht, en dan kuj' zonder eigenwies of groots te wezen op de meensken daele kieken. Et laandschop onder je is krek een legpuzzle. Allemaole rechthoekige stokken laand, bouwlaand zwat, weilaand gruun, waeter donker gries, wegen lochtgries. We zatten op 400 m hoge. In Oosterwoolde en Wolvege weren de jongen an 't voetballen, de auto's zaggen we rieden, en her en der zaj' de ligboxstallen liggen. Eerst over Oosterwoolde, doe in een cirkel om Wolvege henne, doe over 't Heerenvene en De Jouwer henne, en as laeste plak Sneek. De zunne scheen mooi. We mochten om de beurten in de cockpit kommen, ie keken over hiel Frieslaand henne, een schitterend gezicht mit al die gleensterende meren. Doe we boven et Iesselmeer kwammen was d'r niks aanders te zien as waeter, en in de veerte Hollaand, dat doe begon ik es op mien reisgenoten te letten. Mien

vrouw hul heur prima, ze wodde de hieltied enthousiaster. Twie meensken weren drok doende om de spi'jzak vol te kriegen, ze spi'jden as reigers. Een stok of vieve weren nat van zwiet, en zo wit as een doek, een witte dan. Mar de meersten vunnen 't prachtig mooi.

Et vliegtuug steigerde wel es, dan kwam et in een lochtzak te lane, en dan gaoj' een aentien onderuut en dan drekt weer klimmen, en daor wo'n sommigen misselik van. Doe et vliegtuug weer op de grond ston in Schiphol, en we uutstapt weren, koj' de witneuzen d'r zo uut. Iene van heur, een man uut Berkoop zee: "Al zo'k van Amsterdam naor Berkoop lopen moeten, mar in dat ding gao'k niet weer." Mien vrouw zweerde zeuven zakken vol.

In de locht is et veule veiliger as op de weg, tegenliggers hej' daor haost niet, ie raeken niet in de file, en as de moters niet uutvalen, dat valen wi'j ok niet. Onder et bekieken van Schiphol leup mien vrouw mit de honger in de hals, want ze hadde die daegs zowat niks had, mar dat kwam best in odder, want d'r wodde oons nog een lunch anbeuden, die was bi'j de tachtig gulden inbegrepen, en et eten was best bi'j Dirk Dirkzs, en doe weer in de bus, en aovens om half achte weren we weer in Ni'jtriene.

Klaas van der Weg

Daegelikse dinkies (2)

(leven in de iestied)

't Is zundag 18 feberwaori 1979. A'k et raem uut kiek, zie 'k niks aanders as sni'j en ies, en dat het al een hiele poze zo west, en et kan ok nog wel een maond duren. Want de vroegere strenge en lange winters die ik mitmaekt hebbe duurden tot half meert toe. De winter van '28-'29, doe wa'k 14 jaor, doe reden we 1 april nog op de trekgatten, as 't temeensen 's naachs vostig west hadde, want et was al duj.

Ok in de oorlog hebben we twie strenge winters had, en die vergeet ik niet zo gauw weer. De winter van '39 op '40

ston ik in Haarlem op waacht, ik was doe soldaot moej' weten. Et vreur doe een dikke twintig graoden. Gevlochten stro-omhulsels om de kissies henne, een bivakmusse op, en zo kwammen we deur de naacht henne. De winter van '41 op '42 vergeet ik ok niet weer, doe is oonze ooldste dochter geboren op 1 april, en doe lag de sni'j nog een meter hoge aachter de boswal, bi'j de weg langes, mar et was doe wel duj weer.

Et het verleden weke verschrikkelik sni'jd, mar toch lag d'r in die vroegere strenge en lange winters meer sni'j in de Stellingwarven as now. In een plakkien in de buurt laggen zokke dikke sni'jdunen op de weg, dat ze hadden d'r een tunnel deur greven, en ze fietsten d'r zo deur. De botterfabriek van Delfstrahuzen was zo insni'jd dat die kwam stille te liggen, de meensken konnen d'r niet meer inkommen. Al was et hier niet zo slim as in et Noorden, de meensken raekten toch bezeten van een hamsterwoede. In Wolvege was gien brood of melk meer te koop. Anvoer was d'r niet meer dat de 11.000 Wolvegesters hadden de winkels gauw leeg. Ondaanks dat d'r in de vroegere strenge winters meer sni'j lag, kwammen de bakkers en winkelmannen toch langes. Dat mossen ze om de konkerreensie. Ik zie ze nog deur de sni'j baggeren. As ze de weg niet langes konnen, dan gongen ze deur et laand. In de iene haand een tasse mit bosschoppen, en in de aandere haand een bussien pietereulie. Iene van oonze leden hoolt een stok of vier kiepen en een haene. Doe hi'j in die sni'jstorm morgens bi'j zien kiepen kwam, weren ze insni'jd, de koppies kwammen nog krek boven de sni'j uut. Et weren now gien legkiepen meer, et weren now iglokiepen wodden. We hebben now weer es ondervunnen, dat de netuur baos is. Mar al gaot et ok nog zo reer, de meensken maeken d'r altied grappies over.

Ik wete nog goed in de vroegere strenge winters dat we tegen mekaander zeden: "Nog iene sni'jstorm, en dan roepen we mekaander goeiemorgen deur de schostien toe." Mar we gaon de goeie tied weer in. Ik hebbe de lurkies wel es op 10 feberwaori heurd zingen, dat wodt van 't jaor een best stok laeter.

Klaas van der Weg

De milieugroep

In de aachterzael vergeerdert
de milieugroep al twie uren:
de rook wodt d'r staorigan dikker.

De regenjasse

ie lopen op 'e straote
alliend
mit jow klamme hanen
in de kepotte busen
van je vaele regenjasse
ie daenken an heur
an heur
waor zol ze wezen?

goeie
ropt iene
mar ie heuren et niet
ja,
ie heuren et wel
mar et dringt niet tot je deur
omdaj' teveule daenken
an heur.

ie lopen op 'e straote
alliend
mit jow klamme hanen
in de kepotte busen
van je vaele regenjasse
ie daenken an heur
an heur
waor zol ze wezen?

et begint te regenen
mar ie marken et niet

ja,
ie marken et wel
mar et dringt niet tot je deur
omdaj' teveule daenken
an heur.

ie lopen op 'e straote
alliend
mit jow klamme hanen
in de kepotte busen
van je vaele regenjasse
ie daenken an heur
an heur
waor zol ze wezen?

dan gaoj' de kroeg in
mar ie beseffen et niet
ja,
ie beseffen et wel
mar et dringt niet tot je deur
omdaj' teveule daenken
an heur.

en dan
drie uren laeter
waggel ie op 'e straote
alliend
mit je klamme hanen
in de .....
in de .....
verrek
ie bin je regenjasse vergeten

ie daenken an jow regenjasse
jow regenjasse
waor zol die wezen?

hé
ropt een maot
kiek, daor hej' heur

mar ie heuren et niet
ja,
ie heuren et wel
mar et dringt niet tot je deur
omdaj' teveule daenken
an jow regenjasse.

De feministe

Hoe was 't ok al weer?

Wol ze now seriéus neumen
of
serieus néumen wodden?

Arb Ernst

Krummeltien

In de overbekende serie "..... in oude ansichten" is lessend de twiede drok van et dieltien over Haulerwiek en Waskemeer verschenen. Omdat we d'r bi'j de eerste drok nog niet bi'j stille staon hebben in De Ovend, even een peer opmarkings over dit boekien.
Bert van den Berg M.Tjzn. het et schreven, zoas hi'j ok veur dezelde uutgeveri'je et boekien Kent u ze nog.... die van Haulerwijk en Waskemeer verzorgde, en krek liek as datte, is ok dit boekien weer hiel aorig, veural deur de hier en daor slim uutgebreide toelichtings bi'j de mooie foto's.

Philomène de Bruijn

Haulerwijk en Waskemeer in oude ansichten kost *f* 27,90.

S l i e k e n b o r g
Een mooi zommers prentien uut de Westhoeke.
Foto: Jurrie Trip

gezang 444

Grote God, wi'j priezen Jow

Grote God, wi'j priezen Jow,
altied heb Ie overwunnen!
Hiel de wereld buugt veur Jow,
staot versteld van al Jow kunnen.
Die aj' weren veur altied,
blief Ie ok in iewighied.

Alles wat Jow priezen kan,
zal 't veur altied, iewig weten.
Hiel de schepping zingt d'r van,
zal Jow liefde nooit vergeten.
Ingels roepen hieltied weer:
"Heilig, heilig, heilig," Heer!

Heer, laot oons niet ienzem staon,
zet een tree op oonze wegen.
Laot oons dichte naost Jow gaon,
en geef oons Jow heil en zegen.
Iewig blift Jow trouw bestaon,
laot oons niet verleuren gaon.

vertaeling: Johan Veenstra

De oolde juttepereboom

Op 'e ziedkaante van et huus, mooi op et zuden was jow plakkien. Beschut tegen de koolde wiend, heb ie et daor vast wel naor 't zin had in jow lange levensduur. En now bi'j' d'r niet meer. Op een middag drie daegen veur ni'j-jaor '79 heurden de meensken in huus een heiselik gekraek en doe ze keken wat daor buten toch wel gebeurde, zaggen ze tot heur grote schrik daj' ommezakt weren. Waj' et leven zat? Durfde ie et ni'je jaor niet meer an? Hoe oold bi'j' wodden? Gien iene die dat meer vertellen kan. Want die jow destieds poot hebben bin d'r al lange niet meer.

Verscheiden geslaachten hej' overleefd. Op een oolde foto van 1903 haj' al dezelde omvang; ok al zo groot en bried. Een kotte stamme mit hiel dikke ziedtakken. Wat konnen de jongen daor prachtig een hutte op bouwen en een wille dat ze dan hadden mit mekere. En wi'j as maegies deden dan ok graeg mit. Die oolde foto lat ok nog Pake en Beppe mit heur huusholing d'r op zien. Mem as maegien van 16 jaor mit lange rokken an en een strohoetien op.

Hoeveule keer zol de juttepereboom bluuid hebben. Wit van de blossems. Wat waj' een pronkien dan! En as et zommers hiete was wat zatten we dan noflik in jow schaad. Oflopen zommer hej' nog uutbundig bluuid en nog lekkere peren dreugen. Jow peren weren van buten niet zo antrekkelik: bruun van kleur en mit een roeg schellegien. Mar lekker van binnen. Now, daor kon gien aandere pere, mit een weet hoe mooi jassien an, tegen uut.

Hoeveule generaosies zollen al van jow overdaod smuld hebben? Zels de bi'jen weren d'r gek op, die hebben hiel wat uuthold en opeten. As kleine kiender was et vroeger een wediever om morgens uut bedde et eerste bi'j de boom te wezen om de ofvalen peren op te zuken. Wi'j dielden ze dan wél onder mekere. Meer as ien keer hebben wi'j oons piene in 'e boek eten van die overvloed. En now is dat alles oflopen. Nooit zullen wi'j weer van jow lekkere peren smullen en in jow schaad zitten.

Oflopen weke hebben ze jow an blokkies zaegd en now zuj' nog dienst doen in een eupen heerd. Want een eupen heerd

is weer in. Krek as in jow jonge jaoren doe d'r nog haost gien kachels weren. Aarme juttepereboom! 't Is krek een cremaosie dat aende van jow.

Antien

Zundagmorgen

Wat lag 't d'r vredig henne om et oolde stee
et grote hiem was netties an 'e kaant
't hielendal om huus kreers anharkt
de straoties veur de baanders en de deuren indweild mit wit zaand
een koppel kiepen scharrelt op et hiem wat rond
om veur heur eigen onderhoold te zorgen
daor tussen wat onwennig van et volk - de hond
hi'j mist de drokte van 't bedrief op disse morgen

in huus et volkien om de grote taofel henne
elk knap verstruupt, want et wark is an de kaant
en midden op et taofelzwilk op een had wit steven klietien
et theeblik mit de bloempies en d'r omm'henne een nikkelen raand
as Mem dan mit de klontiesschere de dikste kanjers knapte
en koffie inschonk - et reuk naor k'neel die morgen -
as elk dan in zien stokkien stieve koeke hapte -
dan was et zundag - de aldermooiste morgen

de "Hepkema" die wodde omme beurten lezen
men kwam daor vaeke niet an toe zo deur de dag
en in zien pakestoel zat Heit te lurken an zien piepe
keek onderwiels et heer es over - hi'j was et gezag
Mem gong zo now en dan es effen in 'e bienen
en schonk opni'j dan weer een koppien in
wat was et noffelik zitten dan veur iederiene
zoe'n zundagmorgen - mit et hiele huusgezin

Lamkje Hof-De Boer

Opni'j spoekeri'je

Et is wel dudelik dat bi'jgeleuf, hekseri'je en spoekgeschiedenissen vroeger een grote rolle speulden in et leven van de meensken. Veural oolde wiefies die wat appat leefden mossen et ontgellen. Neffens overlevering bin ze vroeger bi'j bossies opbraand veur die heksekeunsten. Wel een bewies dus dat et slim diepe zat. Lange is hier wat van hangen bleven. In oonze jeugd hebben oolderen oons hier hiel wat over verteld. Veural die lange duustere modderweg van Oosterwoolde naor Boekeste hadde een minne naeme. As d'r es een kiend ziek was dat niet goed weer opknappen wol, of een kraomvrouw die d'r niet goed weer bovenop kommen kon, dan keken de huusgenoten mekeer es an en zeden: "Zollen wi'j ok es in et heufdkussen kieken moeten?" As daor dan een kraanze van anmekeer plakte veren in zat, dan was et wel dudelik. Dan deugde et spul niet. Dan wodde naogaon as d'r ok een verdochte persoon west was. Veural ooldere allienstaonde vrouwen stonnen stark onder verdaenking dat ze wel es keunsten uuthaelden. As ze dan ok nog op pad weren mit een zwatte katte aachter heur an, was et hielendal mis. Bekend mar misschien wel ofgezaegd is et verhael dat iene zoe'n zwatte katte een goeie schop verkocht hadde, en dat eredaegs een oold wiefien mit een dikke doek om et heufd ommeleup, dat ok nog vol smatlappen zat. Dus dat was dudelik genog. De meensken hadden doe zeker nog niet deur dat de kraanze in dat heufdkussen deur et koortszwiet kommen was. Nooit heurde ie dat starke kerels last mit die dingen hadden. Altied was et mit kiender of zwakke vrouwlu te redden. Die konnen de heksen beter an.

Et is goed dat zokke oolde verhaelen beweerd blieven, omdat ze vaeke toch wel de aachtergrond vormden van gedaachten die diepe in et gevuulsleven van de meensken huusden. Uut de schoelejaoren herinner ik mi'j nog goed dat oolde husien van Albertien Rinken uut de Kuperstreek. Et was iene van die twie, die onder de klimop zatten. Albertien hadde een hiele mooie bloempolle in et tunegien veur de glaezen staon. Ze wodden altied domineeshoeden nuumd.

As et bi'j 't meitied mooi weer wodde, kwam die polle altied weer mit dikke stingels tot de grond uut. Ongeleuflik zo harre as die bloempolle dan gruuide. Hiel Oosterwoolde zat dan in spanning as ze weer opkwammen. D'r kuierden zundags hiel wat meensken veur deur de Kuperstreek. D'r was ok mar ien zoe'n polle in Oosterwoolde. Albertien wodde oolder. Op een winter leut zi'j et zitten. Zi'j raekte weg. Al hoe de meensken d'r naor uutkeken, de polle domineeshoeden van Albertien is nooit weer opkommen. Krek of herinner ik mi'j dat Bergveld dit ok argens beschreven het. Diepe in et gevuulsleven hadden de meensken groot ontzag veur dit soort dingen waor as wat bi'j was. Zodoende heurden en zaggen ze ok van alles.

Zo lange jaoren is et nog niet leden doe was et daor op Schottelenburg ok nog raek. De boerkeri'je van Poppinga ston d'r doe nog niet. Dat was daor allegere doe nog bos. Et hadde al een posien duurd. D'r wodde over praot. Dan heurden en zaggen de meensken die aovens van Oosterwoolde naor De Fochtel gongen, daor in dat duustere aende in die bochten wel es wat dat niet gewoon meer was. Op et laest weren d'r meensken die konnen de fietstrappers daor haost niet meer in de ronte kriegen, zo zwaor fietste et daor. Nog wat laeter wodde et zo slim dat de fietsen soms pal staon bleven. De meensken konnen scheuren zo as ze wollen mar de fietsen zatten muurvaaste. Dan begon d'r op iens wat te schatteren in de bos, en los was de fiets weer. D'r was in die tied een oolde kunde van oons die nog al vaeke bi'j oons thuus kwam. Die hadde et vaeke over zok soorte dingen, en dan kon hi'j d'r zo smaekelik omme lachen. Hi'j kon him niet veurstellen dat de meensken in zok soorte dingen geleuven konnen. Et was soms bi'j et spotten of. Een bult meensken dusten daor bi'j aovend niet meer langes en et wodde ieder keer slimmer. Daegs was d'r niks te redden. Allienig bi'j duuster was et mis. Mar die oolde kunde van oons gaf daor vanzels niks omme. En doe gebeurde et. Op een aovend fietste hi'j van Oosterwoolde naor De Fochtel en krek op dat zelde beruchte plak daor ston zien fiets muurvaaste. Gien beweging in te kriegen. Zwieten gien gebrek vanzels. Doodsbenauwd wat as d'r meer gebeuren kon. Et duurde ok nog al een posien en mar scheu-

ren an die fiets en mar zwieten. Op et laest daor schatterde weer wat in de bos en inienend was zien fiets weer los. As in een droom was hi'j thuuskommen. Zien huusgenoten hadden him reer ankeken. Nog hielendal overstuur hadde hi'j zegd: "Now wee'k genog. Ik kom bi'j aovend nooit weer bi'j die Schottelerbossies langes. Disse aovend vergeet ik nooit weer." De praoties weren d'r of. Hi'j was goed bekommen.

Mar wie het doe wel es niet bange west? Veural lange duustere modderwegen langes, mit dikke boswallen op weerskaanten mit alderhaande geluden d'r in. Hasems zatten kloften trekliesters in de toeken te overnaachten, en stiekelvarkens, mudden en zok spul scharrelden in et blad omme. Dan nog koppels petriezen op de bouwkaampies aachter de wal, en schaopen of jonge peerden op de aandere kaante. En niet te vergeten dat glimhoolt in die halfverrotte stobben. Krek koolties vuur. Op een ofstaand koj' ze bi'j duuster zien. In wat soort stobben dat glimhoolt zat weet ik niet. Wi'j nammen wel es stokkies mit naor schoele en leuten et dan in et duustere turfhokke zien. Bi'j locht was et gewoon een stokkien half verrot hoolt. Wi'j zien et now nooit meer. De meerste wallen bin d'r uutrooid en die d'r nog binnen wo'n in dreuge meitieden vaeke uutbraand. Daor zorgt de jeugd wel veur, en dan gaon de halfverrotte stobben d'r an. Wi'j kenden as kiender die geluden en verschiensels wel aorig mar toch.....as wi'j dan daegs die spoekverhaelen op Schottelenburg heurden? Ok gebeurde et wel es as wi'j in schiemeraovend nog zo mooi an et speulen weren, zoas tiepelen, diggelen, hoedsjeballen en boompienverruilen en Mem kon oons niet in huus kriegen, dat wi'j dan bange maekt wodden mit et vool mit de bri'jpot om de hals. As d'r dan aovens zoe'n dieze over et laand kwam, dan kon dat vool mit de bri'jpot om de hals uut de boswallen kommen om kiender mit te nemen. Et liekt wel wat op et verhael van de Pietermannen van Wube Lamers van de Kuunderwal. Die Pietermannen kwammen dan aovens uut de Kuunderkolken of venegatten. Die weren om Oosterwoolde en De Fochtel niet veule, mar boswallen zo veul te meer.

Van die spoekverhaelen daor op Schottelenburg zeden ze

doe, dat ze die een honderd jaor eerder ok mitmaekt hadden, en dat zoks op bepaolde tieden altied weer komt. Mar ik zal now mar opholen want eers maek ik de meensken daor in al die ni'je huzen nog bange. Dat verhael over dat raodselachtige verdwienen van dat spek uut een rookhokke in Boekeste en die spoekeri'je om dat goolden ooriezer heb ik al es eerder verteld.

Pieter Heida

Verduustren 1940-1945

In de oorlogsjaoren mos alles verduusterd wodden. De overkommende tommies (vliegtugen) mossen niks gien lochten zien kunnen, as et duuster was, iederiene mos him d'r an holen. D'r ston starke controle op deur de pelisie. Aovens de blienen of gedienen potdichte. Mar 't was muuilik om de stallen en buterhokken goed duuster te kriegen. Mar op een heldere zommernaacht wodden wi'j uut bedde klopt deur een kaampbewaeker. Wi'j woonden doe bi'j kaampen, zie. Now was die bewaeker niet zo groot van stok, mar wel dapper, heur. Een bolle die an de stikke ston op een kaampien laand bi'j huus was losraekt en gong d'r vandeur, op reize naor 't Fochteler vene. Wi'j d'r mit zien drienend aachter an, tot wi'j him weer te pakken kregen. Doe weer op huus an en de potstal in. Onder de bedrieven deur wodde de vleermoeslanteern opsteuken, mar verduustren was d'r iniens niet zo gauw bi'j. Onderwiel de knecht een peer touwen opzuken mos, scheuten twie pelisies de stalbaander binnen, die kwammen op 't locht of. Now et was om te schrikken, zo midden in de naacht en onder oorlogsomstanigheden. Et gebeurde doe wel in die jaoren dat d'r stille slaacht wodde. Mar deur et uut te leggen begrepen ze et wel, daj' et vee zo mar niet los lopen laoten konnen en dat wi'j zo gauw niet an verduustren dochten. De pelisie is doe mar weer ofzakt, en wi'j bin de bedstee mar weer indeuken, mar wi'j weren de slaop aorig kwiet. Dat hej' as ze je zo opdraeven laoten in de naacht.

Vrouw Bult-Buldstra

In et honderd

Zaoterdagmorgen 31 meert wodde in Appelsche et eerste exemplaor van de bundel In et honderd van Oene Bult uutriekt. De warkgroep Publiciteit van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte, die de bi'jienkomst veur de Schrieversronte organiseerde, leut Oene Bult op de belvedère op de Bosbarg klauteren. Op et hoogste punt van Stellingwarf mos Oene Bult uut honderd boekies zien eerste exemplaor zuken. Veur de happening hadde Pieter Jonker uut naeme van de warkgroep alle mitwarkers an et boekien en ere meensken, die nuugd weren, welkom hieten.

Veurzitter Henk Bloemhoff van de Schrieversronte vertelde et ien en aander over de ni'je bundel aforismen. Hi'j was slim bliede mit et verschienen van dit boekien. Een protte van de aforismen die deur sommigen ok wel "oenismen" nuumd wodden omdat ze nogal es gebruuk maeken van bestaonde zegswiezen enz. die dan een Oene-achtige dri'j kriegen, verschenen eerder in De Ovend in de rebriek Uut et reumeltien. Neffens de veurzitter was de bojem van et reumeltien in zicht, omdat Oene mit de laeste en alderlaeste slokkies doende west hadde, neffens die zien zeggen en schrieven, mar hi'j hoopte op een ni'je flesse.

Naost een Friese bundel aforismen Foar Jo verschenen d'r van dezelde schriever Trije kear trije, Wandrek, Nachtboek en DHGA. In et honderd is et eerste Stellingwarver boekien van Oene Bult. Naost gedichten schrift hi'j ok godsdienstig wark en hi'j levert vertaelings van psalms en gezangen in et Stellingwarfs.

Nao de uutrieking van et eerste exemplaor beud de schriever ok boekies an an Sietske A. Bloemhoff, die de pennetekeningen maekte, an Martin van Nieuwenhoven veur de omslagfoto, an de heer Schouwstra van drokkeri'je Ponne en an de heer Jagersma van de firma Jan de Boer, Beilen, die *f* 500,-- veur disse uutgifte beschikber stelde. Et boekien het een oplaoge van 500 exemplaoren.

Oene wol ok nog wel even een peer dingen kwiet. Een peer grepen uut et verhael dat hi'j dee:

Beste meensken,

dit is een dag
mit een lach
die d'r wezen mag
van mi'j,

omdat jim d'r allemaole binnen (daank daorveur), omdat dit biezundere boekien now uutkommen is, zoas d'r veurhenne in et Stellingwarfs nog niet beston, mit de apatte titel In et honderd (die in et woord "veur-of" verklaord wodt), mit de mooie prenties van Sietske en de prachtige foto van Martin van Nieuwenhoven, die hi'j vanzels mit al zien mederne apperatuur niet maeken kund hadde as d'r niet zoe'n petret in disse kontreinen te vienen west was. (....)

Et schrieven het mi'j altied al in et bloed zeten zoas jim bi'jglieks uut de kraanten en De Ovend weten kunnen en uut et feit, dat dit now mien zesde boekien is, drieje in et Hollaans, twieje in et Fries en ditte veur et eerst in et Stellingwarfs, mit daank an de Schrieversronte.

D'r bin half-wieze meensken, pattie Friezen dus, die mienen dat Stellingwarvers tegen et Fries binnen en et opkeren. Zi'j kun beter weten, ok al bin ze perfester, Tony Feitsma dus. Ik hope dat mien dadde boekien mit aforismen in et Engels verschienen kan, dat zal nog wel evenpies duren, mar et is ok om an te geven dat ik in elk geval pro-Stellingwarfs, pro-Fries, pro-Hollaans en pro-Engels bin, veerder: pro-Esperanto, mar dat moet ik nog leren. (....)

Now ik ienkeer an et woord bin is de verleiding veur mi'j groot om wat reer goed te spi'jen over zaeken waor aj' wel omme goelen kunnen:

(....)

- liek as stemmen veur een verienigd Europa, wiels we et over een verienigde Stellingwarven nog niet had hebben (en et ni'je gemientehuus van de "Vri'je Naosie van de

Stellingwarven" misschien beter in Berkoop as in Oosterwoolde staon kon?) "Veuruut naor vroeger" dus;
(....)

- liek as "Radio Fryslân", die amper een woord Stellingwarfs in de pergrammes dot, mar as ze aanst gien 4 uren in de weke geven, dan moe'n oonze ooldejaorsploegen douk mar overal 27 MC zenders daele zetten, dat we toekem jaor legaol in de locht binnen. Stellingwarvers zuken de stried niet, donkt mi'j, mar gaon die ok niet uut de wege en winnen de hieltied, al sund 1596 doe de Stellingwarvers tegen de Hollaners vochten;
- liek as de poletieke perti'jen, die gien donder om et Stellingwarfs geven as ze heur d'r mit een subsidie van of maeken kunnen;
- liek as de karken, die elke zundag om et hadste vluken deur an de tael van et volk veurbi'j te gaon, mar misschien dat de Baarmhattige Sameritaon nog es uut et heidense Drenthe komt.

(ja, ik heb zo now en dan last van uutvalen die mi'j invalen).

Ik zal daor now niet veerder op omme stennen, et komt laeter in mien vassies en verhaelties wel, mar ik wil et now zunnig en bliede holen.

Ik bin bliede mit disse dag;
ik bin bliede mit dit boekien;
ik bin bliede mit jim as jim d'r ok
bliede mit wezen kunnen.

(....)

En dan mag ik jim now an et slot nog trakteren op een vassien waor ik van de weke an begonnen bin en dat nog niet hielemaole of is. "Ode" hiet et, een onvoltooide ode dus:

mien vader was een keunstner, mien ik,
as kleine boer hieltied op et schik
as hi'j ploegde en as hi'j eidde
as hi'j spitte en as hi'j zi'jde
as hi'j rooide en as hi'j mi'jde
altied kreatief mit de netuur,
lieke verstanig as sekuur.

ik heb in mien leven
een hiele protte schreven
in schriften en in kraanten
in brieven en in boeken
liek as ditte "In et honderd",
mar mien heit het zien levenlaank
- et is discriminerend en bedonderd -
nooit zovule belangstelling had en daank.

de schrieverskeunst
staot bliekber meer in de geunst
as et daeg'liks wark
van een boer mit zien ark,
omdat schrieven, spietig genog,
nog zo uutzunderlik is;
mar is 't eins gien boerebedrog
en hoe aorig ok, toch mis?"

Tot zoveer een greep uut een stokmennig zaeken die de schriever Oene Bult naor veuren brocht. In et honderd is 63 blz. dikke, het 53 "oenismes" en kost *f* 4,75.

Pieter Jonker

Eupenhied kent ok
(deur schaede & schaande
rellen & ruzie's
slaon & schellen
wiezer wodden)
zien slutingstied.

Harmen

(bovenstaond gedicht hierbi'j verbeterd ofdrokt; vgl. de veurige Ovend, blz. 37)

de ovend

een uutgifte van de Stellingwarver Schrieversronte,
Postbusse 138, 8430 AC Oosterwolde
till. 05160-4533

Adm.: Johan Veenstra, Binnenweg 3, Nijeholtpade

Red.: Henk Bloemhoff, Bovenweg 15a, Nijeberkoop

„De Ovend" komt ien keer in de twie maonden over de heerd
bi'j de leden van de Stellingwarver Schrieversronte
Lidm./ab. (tegere) kost f 12,50 in 't jaor

Baankno. 29.98.07.711
Girono. 831523 van de Coöp. Voorschotbank Oldeberkoop
t.g.v. Stellingwarver Schrieversronte no. 711